

7 септември

68

Проект!

К О Н С Т И Т У Ц И Я
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

П Р Е А М Б Ю Л

Ние, представителите на българския народ, избрани в Седмото Велико Народно събрание, прогласяваме волята си да създадем демократична, правова и социална държава, основана върху народовластието и съгласието.

Ние заявяваме, че в тази Конституция възприемаме общочовешките идеали и ценности: мир, свобода, хуманизъм, равенство, справедливост, търпимост.

Ние издигаме като висш принцип правата на личността, нейното достойнство, неприкосновеност и сигурност.

Въодушевени от желанието да съхраним националното си и държавно единство, да спазваме Конституцията, законите, Международната Харта за правата на човека и международното право, ние заявяваме стремежа си да бъдем равноправен член на обединена Европа и международната общност.

В името на тези ценности и принципи, ние приемаме тази Конституция.

62

Глава първа
ОСНОВНИ НАЧАЛА

Чл.1. (1) България е парламентарна република.

(2) Цялата държавна власт произтича от народа. Тя се осъществява непосредствено от него и чрез органите, предвидени в тази Конституция.

(3) Никоя част от народа, политическа партия или друга организация, държавна институция или отделна личност не може да присвоява осъществяването на народния суверенитет.

Чл.2. (1) Република България е единна държава с местно самоуправление. В нея не се допускат автономни териториални образувания.

(2) Териториалната цялост на Република България е неприкосновена.

Чл.3. Официалният език в Републиката е българският. Неговото използване в държавните учреждения, и публичните отношения е задължително.

Чл.4. (1) Република България е правова държава. Тя се управлява точно според Конституцията и законите в страната.

(2) Република България гарантира живота, достойнството и правата на личността и създава условия за свободното развитие на гражданите и на гражданското общество.

Чл.5. (1) Конституцията е върховен закон. Нейните разпоредби имат непосредствено действие.

(2) Основните обществени отношения се уреждат със закон, който не може да противоречи на Конституцията.

(3) Законът се прилага точно и еднакво спрямо всички.

(4) Законът няма обратна сила, освен когато това изрично е предвидено и при условие, че се създават по благоприятни последици за гражданите.

(5) Международните договори, ратифицирани по законодателен ред в съответствие с чл.85 от Конституцията, влезли в сила и обнародвани, са част от вътрешното право на Република България. Те имат предимство пред нормите на вътрешното законодателство, които им противоречат.

(6) Всички нормативни актове се публикуват и влизат в сила три дни след обнародването им, освен когато в тях е определен друг срок.

Чл.6. (1) Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права.

(2) Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви привилегии или ограничения в правата, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имотно състояние.

Чл.7. Държавата отговаря за вредите, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.

Чл.8. Държавната власт се осъществява чрез разделянето ѝ на законодателна, изпълнителна и съдебна.

Чл.9. (1) Изборите, както и националните и местните референдуми се произвеждат на основата на всеобщо, равно и пряко изборително право с тайно гласуване.

(2) Избиратели са всички български граждани, навършили 18 години, с изключение на поставените под запрещение и лишените от свобода.

(3) Редът за произвеждане на избори и референдуми се определя със закон.

Чл.10. Въръжените сили гарантират суверенитета и независимостта на страната, защитават нейната териториална цялост.

Чл.11. (1) Политическият живот в Република България се основава на принципа на политическия плурализъм.

(2) Нито една политическа партия и идеология не може да се обявява или утвърждава за държавна.

(3) Партиите съдействуват за формиране на политическата воля на народа. Те могат да се създават свободно, като вътрешната им организация трябва да съответствува на демократичните принципи. Редът за образуване и прекратяване на политически партии, както и условията за тяхната дейност, се уреждат със закон.

(4) Не могат да се създават политически партии на етническа и верска основа, както и такива, които си поставят за цел насилствено завземане на държавна власт или проповядват етническа, расова или верска вражда.

Чл.12. (1) Сдруженията на гражданите служат за задоволяване и защита на техните социални, икономически и културни интереси.

(2) Синдикалните организации доброволно обединяват работници и служители за защита на техните професионални интереси.

(3) Организацията и дейността на сдруженията и синдикалните организации се основават на демократични принципи.

(4) Сдруженията на гражданите, включително и синдикалните, не могат да си поставят политически цели и да извършват политическа дейност, присъщи на политическите партии.

Чл.13. (1) Религиозните институции са отделени от държавата.

(2) Вероизповеданията са свободни. Тяхната дейност и изпълнението на обредите им не могат да противоречат на законите и добрите нрави. Държавата съдейства за създаване на търпимост и уважение в отношенията между вярващите от различните вероизповедания и между вярващи и невярващи.

(3) Източноправославното вероизповедание е традиционна религия в Република България.

(4) Религиозните общности и институции, както и верските убеждения не могат да се използват за политически цели.

Чл.14. Семейството, майчинството и детството са под закрилата на държавата.

Чл.15. Република България осигурява всеобхватно опазване на околната среда, с цел да предпази човека от вредни въздействия, да съхрани разнообразието на живата природа и природните дадености на страната за сегашните и бъдещите поколения.

Чл.16. (1) Държавата закриля труда като източник на лично и обществено благополучие.

(2) Дълг на всеки гражданин е по свой избор и възможност да съдействува за материалния и духовния напредък на обществото.

Чл.17. (1) Правото на собственост се гарантира и защитава от закона.

(2) Собствеността е частна и публична.

(3) Частната собственост е неприкосновена.

(4) Режимът на различните обекти на държавна собственост се определя със закон.

(5) Принудителното отчуждаване на частна и друга собственост за държавни и обществени нужди може да става само въз основа на закон при доказана обществена потребност след предварително и справедливо обезщетение.

Чл.18. (1) Подземните богатства; крайбрежната плажна ивица; водите, горите и пътищата с национално значение, както и ядрената енергия са изключително държавна собственост.

(2) Държавата може да установява монопол върху железопътния транспорт и върху производството на оръжие, взривни и силно упойващи вещества.

(3) Държавата осъществява върху континенталния шелф и в изключителната икономическа зона суверенни права за проучване, разработване, използване, опазване и стопанисване на биологичните, минералните и енергийните ресурси на тези морски пространства.

20

(4) Редът и условията, при които държавата предоставя концесии на обектите по ал.1 и 3, се уреждат със закон.

(5) Държавата стопанисва и управлява държавните имоти в интерес на гражданите и на цялото общество.

Чл.19. (1) Икономиката на Република България се основава на свободната стопанска инициатива и пазарните отношения.

(2) Законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица равноправни условия за стопанска дейност, като предотвратява монополизма и нелоялната конкуренция и защитава потребителя.

(3) Инвестициите и стопанската дейност на българските и чуждестранните граждани и юридически лица се закрилят от закона.

(4) Държавата насърчава кооперирането на гражданите за постигане на стопански и социален напредък.

Чл.20. (1) Земята е основно национално богатство, което се ползва с особени грижи и закрита от страна на държавата и обществото.

(2) Обработваемата земя може да се използва само за селскостопански цели. Промяната на нейното предназначение се допуска по изключение при доказана обществена нужда и при условия, определени със закон.

Чл.21. Чуждестранни граждани и юридически лица не могат да придобиват право на собственост върху земя. При определени от закона условия те могат да придобиват право на ползуване, право на строеж и други вещни права.

ВАРИАНТ: чл.21

Чл.21. Чуждестранни граждани и юридически лица могат да придобиват право на собственост и други вещни права върху земя само при условия и ред, определени със закон.

Чл.22. Държавата създава условия за свободното развитие на науката, културата и изкуствата и ги подпомага. Тя се грижи за опазването на паметниците на културата.

Чл.23. (1) Република България осъществява своята външна политика в съответствие с принципите и нормите на международното право.

(2) Основна цел на външната политика на Република България е осигуряването на националната сигурност и политическата независимост на страната, благоденствието и основните права и свободи на всеки български гражданин, както и да съдейства за установяването на справедлив международен ред.

Глава втора

ОСНОВНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ

Чл.24. (1) Български гражданин е всеки, на който поне единият родител е български гражданин, или който е роден на територията на Република България, ако не придобива друго гражданство по произход. Българското гражданство може да се придобие и по натурализация.

(2) Лица от български произход придобиват българско гражданство по облекчен ред.

(3) Български граждани по рождение не може да бъде лишен от българското си гражданство.

(4) Гражданин на Република България не може да бъде изгонен от нея или предаден на друга държава.

(5) Българските граждани, намиращи се в чужбина, се закрилят от Република България.

Чл.25. (1) Гражданите на Република България, където и да се намират, имат всички права и задължения по тази Конституция.

(2) Чужденците, които пребивават в Република България, имат всички права и задължения по тази Конституция с изключение на правата и задълженията, за които се изисква българско гражданство.

Чл.26. (1) Чужденците, които пребивават в страната на законно основание, не могат да бъдат изгонвани или предавани на друга държава против тяхната воля, освен при условията и реда посочени от закона.

(2) Република България предоставя право на убежище на чужденци, които са преследвани заради своята политическа дейност или в защита на международнопризнати права и свободи.

(3) Условията и редът за даване на политическо убежище се уреждат със закон.

Чл.27. (1) Всеки има право на живот. Посегателството върху човешкия живот се наказва като най-тежко престъпление.

ВАРИАНТ за ал.2

ВАРИАНТ I: Смъртно наказание не се допуска.

ВАРИАНТ II: Смъртното наказание не се допуска в мирно време.

ВАРИАНТ III: Смъртното наказание се допуска по изключение и само за престъпления, свързани с умишлено лишаване от живот.

Чл.28. (1) Никой не може да бъде подлаган на мъчение или на жестоко, безчовечно или унижително отношение.

(2) Никой не може да бъде подлаган на медицински, научни или други опити без негово доброволно съгласие.

Чл.29. (1) Всеки има право на лична свобода, неприкосновеност и достойнство.

(2) Никой не може да бъде задържан, подлаган на оглед, обиск или на друго посегателство на личната му неприкосновеност, освен при условията и по реда, посочени от закона.

(3) В изрично посочените от закона неотложни случаи компетентните държавни органи могат да задържат гражданин, за което незабавно уведомяват органите на съдебната власт. В срок от 24 часа от задържането органът на съдебната власт се произнася по неговата законосъобразност.

(4) Обвиняемият може да се ползува от адвокатска защита от момента на предявяване на обвинението, а ако е задържан - от момента на задържането.

(5) Всеки гражданин има право да се среща насаме с лицето, което го защитава. Тайната на тези съобщения е неприкосновена.

Чл.30. (1) Всяко лице обвинено в престъпление се предава на съдебните власти във възможно най-кратък срок.

(2) Никой не може да бъде принуждаван да се признава за виновен.

(3) Обвиняемият се смята за невинен до доказване на противното с влязла в сила присъда.

(4) Не се допускат ограничения правата на обвиняемия, надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието.

(5) За лишените от свобода се създават условия за осъществяване на основните им права, които не са ограничени от действието на присъдата.

(6) Изпълнение на наказанието лишаване от свобода се осъществява единствено в местата определени от закона .

Чл.31. (1) Личният живот на гражданите е неприкосновен. Всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот и срещу посегателство върху неговата чест, достойнство и добро име.

(2) Никой не може да бъде следен, фотографиран, филмиран, записван или подлаган на други подобни действия без негово знание или въпреки неговото изрично несъгласие, освен ако тези действия са разрешени от закона.

Чл.32. (1) Жилището е неприкосновено. Без съгласието на обитателя никой не може да влиза в жилището му или да остава там, освен в случаите изрично посочени в закона.

(2) Влизане или оставяне в жилището без съгласие на неговия обитател и без разрешение на съдебните власти се допуска само за предотвратяване на непосредствено предстоящо или започнало престъп-

ление, за залавяне на извършителя му, както и в случаите на крайна необходимост.

(3) Достъп до жилището се осигурява за компетентните органи в предвидените от закона случаи, свързани с тяхната дейност по охрана на живота и здравето на гражданите, предотвратяване на обществени бедствия или извършване на контролни, технически и данъчни проверки.

Чл.33. (1) Свободата и тайната на кореспонденцията и на други съобщения са неприкосновени.

(2) Изключения от това правило се допускат само, когато това се налага за разкриване или предотвратяване на тежки престъпления с разрешение на съдебните власти.

Чл.34. (1) Всеки има право свободно да избира своето местожителство, да се придвижва на територията на страната и да напуска нейните предели. Ограничения на тези права се допускат със закон само за защита на националната сигурност, обществения ред и народното здраве.

(2) Всеки български гражданин има право да се завръща в страната.

Чл.35. (1) Изучаването и ползуването на българския език е право и задължение на българските граждани.

(2) Гражданите от небългарски произход освен задължителното изучаване на българския език имат право да изучават и ползват своя език.

Чл.36. Свободата на съвестта, на избора на вероизповедание и на религиозни или атеистични възгледи е ненакърнима.

Чл.37. Никой не е длъжен да дава сведения за свои или чужди убеждения, нито да бъде принуждаван, преследван или ограничаван в правата си заради тях.

Чл.38. (1) Всеки има право да изразява мнение и да го разпространява чрез слово - писмено или устно, звук или изображение.

(2) Това право не може да се използва за накърняване на правата и доброто име на другото и на добрите нрави, както и за насилствено изменение на конституционно установения ред, извършване на престъпления, разпалване на расова, етническа, национална и религиозна вражда, или към насилие над личността.

Чл.39. (1) Печатът и другите средства за масово осведомяване са свободни и не подлежат на цензура.

(2) Спирането и конфискацията на печатно издание се допуска само въз основа на акт на съдебната власт в случаите по чл.38, ал.2. Ако в срок от 24 часа не последва конфискация, спирането губи сила.

Чл.40. (1) Всеки има право да търси, получава и разпространява информация. Упражняването на това право не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на другите граждани, както и срещу националната сигурност, общественения ред, народното здраве и морал.

(2) Гражданите имат право на информация от държавни органи и учреждения по въпроси, които представляват за тях законен интерес, ако информацията не е държавна тайна или служебна тайна, или не засяга чужди права.

Чл.41. (1) Гражданите имат право да се събират мирно, без оръжие на събрания и манифестации.

(2) Редът за организиране и провеждане на събрания и манифестации се уреждат със закон. За събрания, провеждани на закрито не се изисква уведомяване на общинските власти.

Чл.42. (1) Гражданите могат свободно да се сдружават при условия и ред посочени в закона.

(2) Забраняват се организации, чиято дейност е насочена срещу суверенитета, териториалната цялост на страната и единството на нацията, към разпалване на расова, национална, етническа или религиозна вражда, към нарушаване на правата и свободите на гражданите, както и организации, които създават тайни или военизирани структури, или се стремят да постигнат целите си чрез насилие.

(3) Законът определя организациите, които подлежат на регистрация, редът за тяхното прекратяване, както и взаимоотношенията им с държавата.

Чл.43. Гражданите имат право на жалби, предложения и петиции до държавните органи.

Чл.44. (1) Бракът е свободен съюз между мъж и жена. Законен е само гражданският брак.

(2) Съпрузите имат равни права и задължения в брака и семейството.

(3) Формата на брака, условията, редът за неговото сключване и прекратяване, личните и имуществени отношения между съпрузите се

уреждат със закон.

Чл.45. (1) Отглеждането, възпитанието и обучението на децата до навършване на пълнолетие е право и задължение на техните родители, настойници и попечители.

(2) Жената-майка се ползва с особена закрила и грижа на държавата, като ѝ се осигурява отпуск преди и след раждане, безплатна акушерска и медицинска помощ, облекчаване на труда и други социални помощи.

(3) Родените извън брака имат равни права с родените от брака.

(4) Децата, останали без грижа от страна на свои близки, се намират под закрила на обществото и държавата.

(5) Условието и редът за ограничаване или отнемане на родителските права се уреждат със закона.

Чл.46. (1) Гражданите имат право на труд. Държавата съдействува за осъществяването на това право съобразно тяхното образование и квалификация.

(2) Всеки гражданин свободно избира своята професия и мястото на работа.

(3) Никой не може да бъде заставян да извършва принудителен труд.

(4) Трудещите се имат право на здравословни и безопасни условия на труд, на минимално възнаграждение и почивка, при условия и ред,

посочени в закона.

(5) Държавата създава условия за осъществяване на правото на труд на лицата с физически и психически увреждания.

(6) Държавата осигурява социално лицата останали временно без работа, при условия и ред, посочени в закона.

Чл.47. Трудещите се имат право на стачка. Това право се осъществява при условия и ред определен със закон.

Чл.48. (1) Гражданите имат право на социално осигуряване и подпомагане.

(2) Нетрудоспособни, социалнослаби стари хора, които нямат близки и не могат да се издържат от своето имущество се намират под особена закрила на държавата.

Чл.49. Частната благотворителност се насърчава. Имуществата предоставени с тази цел се ползват с данъчни облекчения.

Чл.50. Правото на наследяване се признава и гарантира от държавата.

Чл.51. Държавата насърчава спестяванията. Тайната на влоговете е неприкосновена.

Чл.52. (1) Гражданите имат право на безплатно медицинско обслужване в държавните здравни заведения при предвидените в закона условия.

(2) Държавата закриля здравето на гражданите и насърчава развитието на туризма и спорта.

(3) Никой не може да бъде подлаган на принудително лечение и на санитарни мерки, освен в предвидените от закона случаи и ред.

(4) Държавата осъществява контрол върху всички здравни заведения, както и върху производството и търговията с лекарствени средства и медицинска техника.

(5) Здравеопазването се финансира от бюджета, от лични и колективни осигуровки и от други източници.

Чл.53. (1) Всеки има право на образование при условия, определени от закона.

(2) Основното образование е задължително.

(3) Основното и средното образование в държавните училища е безплатно.

(4) Висшите училища се ползват с академична автономия.

(5) Граждани и организации могат да създават училища по ред определен със закон. Обучението в тях трябва да съответства на държавните образователни стандарти.

(6) Държавата насърчава образованието, като създава и финансира училища, подпомага способни ученици и студенти, създава възможности за професионално обучение и преквалификация и упражнява контрол върху всички видове и степени училища.

Чл.54. (1) Всеки има право да участва в културния живот и да се ползва от националните и общочовешките културни ценности.

(2) Свободата на литературното, художественото, научното и техническото творчество се признава и гарантира от закона.

(3) Изобретателските, авторските и сродните на тях права се закрилят от закона.

Чл.55. Гражданите имат право на здравословна и благоприятна околна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи.

Чл.56. (1) Основните права на гражданите са неотменими.

(2) Не се допуска злоупотребата с права, както и тяхното упражняване, ако те накърняват права и законни интереси на други.

(3) При обявяване на война, на военно или извънредно положение със закон може да бъде временно ограничено упражняването на отделни права на гражданите с изключение на правата, предвидени в чл.27, ал.1, чл.28, ал.1 и 2, чл.30, ал.1,2,3, и чл.36.

Чл.57. Всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси.

Чл.58. (1) Гражданите са длъжни да спазват и изпълняват Конституцията и законите. Те са длъжни да уважават правата и законните интереси на другите.

(2) Религиозните и други убеждения не са основание за отказ да се изпълняват задълженията, установени в Конституцията и законите.

Чл.59. (1) Защитата на Отечеството е дълг и въпрос на чест за всеки български гражданин. Измяната и предателството към Отечеството са най-тежки престъпления и се наказват с цялата строгост на закона.

(2) Изпълнението на воинските задължения, условията и редът за освобождаването от тях или за замяната им се уреждат със закон.

Чл.60. (1) Гражданите са длъжни да плащат данъци и такси установени със закон, съобразно техните доходи и имущество.

(2) Данъчни облекчения и утешнения могат да се установяват със закон за насърчаване или ограничаване на определени дейности, а не в полза или във вреда на физически или юридически лица.

Чл.61. Гражданите са длъжни да оказват съдействие на държавата и обществото в случай на природни и обществени бедствия при условия, определени от закона.

Глава трета **НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

Чл.62. (1) Народното събрание осъществява законодателната власт.

(2) Народното събрание определя основните насоки на вътрешната и външната политика на държавата и упражнява контрол върху правителството.

Чл.63. Народното събрание се състои от 200 народни представители.

Чл.64. (1) Народното събрание се избира за срок от четири години.

(2) В случай на война, военно или друго извънредно положение, настъпили по време или след изтичане на мандата на Народното събрание, срокът на пълномощията му се продължава до прекратяването на тези обстоятелства.

(3) Избори за ново Народно събрание се произвеждат най-късно три месеца след прекратяване на пълномощията на предишното.

Чл.65. (1) За народен представител може да бъде избран български гражданин, навършил 21 години, който не е поставен под запрещение, не изтърпява наказание лишаване от свобода и няма друго гражданство.

(2) Кандидатите за народни представители, които заемат определени от закона държавни длъжности, преустановяват изпълнението им след регистрацията си.

Чл.66. (1) Законността на изборите може да се оспори пред Конституционния съд по реда определен в Избирателния закон.

(2) Когато установи съществено нарушение на Избирателния закон Конституционният съд касира избора.

Чл.67. (1) Народните представители представляват не само своите избиратели, а и целия народ. Обвързването със задължителен мандат е недопустимо.

(2) Народните представители действуват въз основа на Конституцията и законите в съответствие със своята съвест и убеждение.

Чл.68. (1) Народните представители не могат да изпълняват друга държавна длъжност, да бъдат избирани в органите на управление на стопански организации, както и да извършват друга платена постоянна дейност.

(2) Народен представител избран за министър, преустановява да изпълнява правомощията си за времето, през което е министър.

92

Чл.69. Народните представители не носят наказателна отговорност за изказаните от тях мнения и за гласуванията си в Народното събрание.

Чл.70. Народните представители не могат да бъдат задържани и срещу тях не може да бъде възбудено наказателно преследване освен за тежки престъпления и то с разрешение на Народното събрание, а когато то не заседава - от Председателя на Народното събрание. Разрешение за задържане не се иска при заварено тежко престъпление, в който случай незабавно се известява Народното събрание, а ако то не заседава - Председателя на Народното събрание.

Чл.71. Народните представители получават възнаграждение, чийто размер се определя от Народното събрание.

Чл.72. (1) Правомощията на народния представител се прекратяват предсрочно в случаите на :

1. смърт;
2. подаване на оставка;
3. влизане в сила на присъда лишаване от свобода за умишлено престъпление;
4. установяване на неизбираемост или несъвместимост.

(2) В случаите на т.2 и 3 решението се приема от Народното събрание, а случаите на т.4 - от Конституционния съд.

Чл.73. Организацията и дейността на Народното събрание се осъществяват въз основа на Конституцията и на правилник, приет от него.

Чл.74. Народното събрание е постоянно действащ орган. То самото определя времето, през което не заседава.

Чл.75. Новоизбраното Народно събрание се свиква на първо заседание от президента на републиката най-късно един месец след избирането му.

Чл.76. (1) Първото заседание на Народното събрание се открива от най-възрастният присъстващ народен представител.

(2) На първо заседание народните представители полагат клетва: "Заклевам се в името на Република България да спазвам точно Конституцията и законите на страната и във всичките си действия да се ръководя от интересите на народа. Заклех се".

(3) На същото заседание Народното събрание избира председател и заместник председатели.

Чл.77. (1) Председателят на Народното събрание:

1. представлява Народното събрание;
2. предлага проект за дневен ред на заседанията;
3. открива, ръководи и закрива заседанията на Народното събрание и осигурява реда при провеждането им;
4. удостоверява с подписа си съдържанието на приетите от Народното събрание актове;
5. организира международните връзки на Народното събрание.

(2) Заместник-председателите на Народното събрание подпомагат председателя и осъществяват възложените им от него дейности.

Чл.78. Народното събрание се свиква на заседания от председателя на Народното събрание:

1. по негова инициатива;
2. по искане на 1/5 от народните представители;
3. по искане на президента;
4. по искане на Министерския съвет.

Чл.79. (1) Народното събрание избира из своя състав постоянни и временни комисии.

(2) Постоянните комисии подпомагат дейността на Народното събрание и упражняват от негово име парламентарен контрол.

(3) Временни комисии се избират по въпроси, които нямат постоянен характер, както и за проучвания и анкети.

Чл.80. Длъжностните лица и гражданите, когато бъдат поканени, са длъжни да се явят пред парламентарните комисии и да им предоставят изискваните от тях сведения и документи. Те не са длъжни да предоставят сведения и документи, които могат да бъдат използвани срещу тях и срещу членовете на семействата им. За обясненията си пред комисиите те не носят наказателна отговорност.

Чл.81. (1) Народното събрание може да приема решения, когато в залата присъствуват повече от половината народни представители.

(2) Народното събрание приема законите и другите актове с мнозинство повече от половината от присъстващите народни представители, освен когато Конституцията изисква друго мнозинство.

(3) Гласуването е лично и явно, освен когато Конституцията предвижда или Народното събрание реши то да бъде тайно.

Чл.82. Заседанията на Народното събрание са открити. По изключение Народното събрание може да реши те да бъдат закрити.

Чл.83. (1) Министрите могат да участвуват в заседанията на Народното събрание и на парламентарните комисии. По тяхно искане те се изслушват с предимство.

(2) Народното събрание и парламентарните комисии могат да задължат министрите да се явяват на техни заседания и да отговарят на поставени въпроси.

Чл.84. Народното събрание:

1. приема, изменя, допълва, отменя и тълкува законите;
2. приема държавния бюджет и отчета за изпълнението му;
3. установява данъците и определя техния размер;
4. насрочва избори за Президент на Републиката;
5. избира и освобождава министър-председателя и по негово предложение - членовете на Министерския съвет;
6. по предложение на министър-председателя създава, преобразува и закрива министерства;

7. избира и освобождава председателя на Българската народна банка (и други длъжности определени със закон);

8. избира и освобождава председателите на Българска телевизия, на Българско радио и на Българска телеграфна агенция.

9. дава съгласие за сключване на договори за държавни заеми;

10. решава въпросите за обявяване на война и за сключване на мир;

11. разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън на страната;

12. по предложение на президента обявява военно или друго извънредно положение на цялата територия на страната или на част от нея;

13. приема решение за произвеждане на национален референдум;

14. дава амнистия;

15. Учредява ордени и медали;

16. Определя официалните празници.

Чл.85. (1) Народното събрание ратифицира и денонсира със закон международните договори, които:

1. имат политически или военен характер;

2. се отнасят до участието на Република България в международни организации;

3. предвиждат коригиране на границата на Република България;

4. съдържат задължения за финансите на държавата;

5. предвиждат участие на държавата в арбитражно или съдебно уреждане на международни спорове;

6. се отнасят до основни права на човека;

7. засягат действието на закона или изискват мерки от законодателен характер за тяхното изпълнение;

8. изрично предвиждат ратификация.

(2) Ратифицираните от Народното събрание договори могат да бъдат изменяни или денонсирани само по реда, посочен в самите договори или в съответствие с общопризнатите норми на международното право.

(3) Международни договори, които предвиждат изменение на територията на Република България, подлежат на ратификация от Великото Народно събрание.

(4) Сключването на международни договори, които изискват изменения в Конституцията, трябва да бъде предшествувано от приемането на тези изменения.

Чл.86. Народното събрание приема закони, решения, декларации и обръщения.

Чл.87. (1) Право на законодателна инициатива има всеки народен представител и Министерският съвет.

(2) Законопроектът за държавния бюджет се изготвя и внася от Министерския съвет.

Чл.88. (1) Законите се обсъждат и приемат с две гласувания, които се извършват на отделни заседания. Народното събрание може да реши по изключение двете гласувания да се извършват в едно заседание.

(2) Останалите актове на Народното събрание се приемат с едно гласуване.

Чл.89. (1) Народното събрание може да упълномощи Министерския съвет да издава постановления със силата на закон по въпроси, които не засягат основните права и задължения на гражданите, данъчното облагане, формата на управление и държавното устройство.

(2) Упълномощаването се извършва със закон, в който се определя предметът, обхватът и срокът на предоставяните правомощия, както и принципите и критериите, към които Министерския съвет да се придържа при тяхното осъществяване.

(3) Министерският съвет не може да прехвърля предоставени по този ред правомощия.

(4) Народното събрание контролира спазването на изискванията по предходните алинеи.

ВАРИАНТ: чл.89 да отпадне

Чл.90. (1) Една пета от народните представители може да предложи на Народното събрание да гласува недоверие на Министерския съвет или на отделен министър. Предложението е прието, когато за него са гласували повече от половината от всички народни представители.

(2) Когато Народното събрание гласува недоверие на министър-председателя или на Министерския съвет, министър-председателят е длъжен да подаде оставката на Правителството.

(3) Когато Народното събрание гласува недоверие на отделен министър, той е длъжен да подаде оставка.

(4) Когато Народното събрание отхвърли предложението за гласуване на недоверие на Министерския съвет, ново предложение за недоверие не може да бъде направено в следващите шест месеца на същото основание.

Чл.91. (1) Народните представители имат право на въпроси и да отправят питане до Министерския съвет или до отделни министри, които са длъжни да отговорят.

(2) По предложение на 1/5 от народните представители по питането стават разисквания и се взема решение.

Чл.92. (1) Народното събрание създава Сметна палата, която осъществява контрол за изпълнението на бюджета.

(2) Организацията, правомощията и редът за дейност на Сметната палата се уреждат със закон.

Глава четвърта
ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Чл.93. Великото Народно събрание се състои от народните представители в Народното събрание и 200 души народни представители допълнително избрани по общия ред.

Чл.94. Велико Народно събрание:

1. приема, изменя и допълва Конституцията на Република България;

2. решава въпроса за изменение на територията на Република България и ратифицира международните договори, предвиждащи такива изменения.

Чл.95. (1) Правото да се предлага изменение и допълнение на Конституцията принадлежи на една четвърт от народните представители.

(2) Предложението за изменението на територията на Република България се прави от Министерския съвет.

Чл.96. Великото Народно събрание се свиква по решение на Народното събрание. Решението се приема с мнозинство повече от половината от всички народни представители.

Чл.97. (1) Президентът насрочва избори за народни представители във Великото Народно събрание в двумесечен срок от решението на Народното събрание.

(2) Президентът свиква Великото Народно събрание в едномесечен срок от произвеждането на изборите.

Чл.98. Великото Народно събрание приема закон за изменение и допълнение на тази Конституция или на нова Конституция, както и за изменение на територията на Република България с мнозинство $2/3$ от всички народни представители, чрез три гласувания, които се извършват в различни заседания.

Чл.99. Законът за изменение и допълнение на Конституцията, както и Законът за изменение на територията на Република България се подписват от председателя на Великото Народно събрание, който ги обнародва в Държавен вестник в 7-дневен срок от приемането им. Те влизат в сила от деня на обнародването им в Държавен вестник, освен ако в тях е предвидено друго.

Чл.100. След приемането на Закона за изменение и допълнение на Конституцията, както и на Закона за изменение на територията на Република България, Великото Народно събрание се разпуска. Народното събрание продължава да изпълнява своите функции.

Глава пета

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА

Чл.101. (1) Президентът е държавен глава. Той олицетворява единството на нацията и представлява държавата в международните ѝ отношения.

(2) Президентът се подпомага в своята дейност от вице-президент.

Чл.102. (1) Президентът се избира пряко от избирателите за срок от пет години по ред, определен в закона.

(2) За президент може да бъде избран български гражданин по рождение, навършил 40 години, който отговаря на условията за избиране на народен представител и е живял последните пет години в страната.

(3) За избран се смята кандидатът, получил повече от половината действителни гласове, ако в гласуването са участвували повече от половината избиратели.

(4) Ако никой от кандидатите за президент не е избран, се произвежда нов избор в седемдневен срок, в който участвуват двамата кандидати, получили най-много гласове. За избран се смята този от тях, който получи повече гласове.

(5) Изборът за президент се произвежда не по-рано от три месеца и не по-късно от два месеца преди изтичане на срока на пълномощията на предишния президент.

(6) Споровете относно законността на избора на президент се решават от Конституционния съд в едномесечен срок.

Чл.103. Вицепрезидентът се избира едновременно с президента при условията и реда за избиране на Президент.

Чл.104. (1) Президентът и Вицепрезидентът могат да бъдат преизбрани на същата длъжност само за още един мандат.

(2) Президентът и вицепрезидентът не могат да бъдат народни представители, да изпълняват други държавни, политически, обществени и стопански дейности и да участвуват в ръководството на политически партии.

Чл.105. Президентът и Вицепрезидентът полагат пред Народното събрание клетвата по чл.76, ал.2.

Чл.106. (1) Пълномощията на Президента се прекратяват предсрочно при:

- 1. смърт;
- 2. подаване на оставка пред Народното събрание;
- 3. трайна невъзможност да изпълнява правомощията си, поради тежко заболяване;
- 4. при условията на чл.113.

(2) В случаите на предходната алинея функциите на президента се изпълняват от вицепрезидента до отпадане на основанията за заместване или до избиране на нов президент.

(3) При невъзможност на Вицепрезидента да замества Президента, функциите се изпълняват от председателя на Народното събрание.

Чл.107. (1) Президентът на републиката:

- 1. насрочва избори за Народно събрание и органи на местно самоуправление и определя датата за произвеждане на национален референдум, когато за това има решение на Народното събрание;
- 2. отправя обръщания към народа и Народното събрание;
- 3. след консултации с председателя на Народното събрание и с министър-председателя ^{може да} разпуска Народното събрание в случай, че последователно е гласувало недоверие на три правителства. Президентът не може да разпусне Народното събрание в първата година от неговия мандат, освен в случая на чл.108, ал.6.

4. сключва ~~и обнародва~~ международни договори в случаите, определени със закон;

5. ~~по предложение на Министерския съвет~~ определя границите на административно териториалните единици и техните центрове;

6. ~~по предложение на Министерския съвет~~ назначава и освобождава от длъжност ръководителите на дипломатическите и консулските представителства и постоянните представители при международни организации на Република България и приема акредитивните и отзователни писма на чуждите дипломатически представители в страната;

7. награждава с ордени и медали;

8. дава, възстановява, освобождава и лишава от българско гражданство;

9. предоставя политическо убежище;

10. упражнява правото на помилване;

11. опрощава, ~~по предложение на министъра на финансите~~, несъбираеми държавни вземания;

12. наименоува населени места и обекти с национално значение.

Чл.108. (1) Президентът след консултации с най-голямата по численост парламентарна група възлага на посочен от нея кандидат за министър-председател да предложи състав, структура и програма на Министерския съвет.

(2) Когато в 7-дневен срок кандидатът за министър-председател не успее да предложи състав на Министерския съвет, президентът възлага това на посочен от втората по численост парламентарна група кандидат за министър-председател.

(3) Ако и в този случай не бъде предложен състав на Министерския съвет, президентът възлага на някоя следваща парламентарна група да посочи кандидат за министър-председател.

(4) Когато и в този случай не бъде образувано ^{Министерски съвет} правителство, президентът провежда консултации с ^{и Юристъ Сели} ръководствата на всички парламентарни групи за съставяне на коалиционно правителство.

(5) Когато проучвателният мандат е приключил успешно, Президентът предлага на Народното събрание да избере кандидата за министър-председател.

(6) Ако не се постигне съгласие за образуване на коалиционно правителство, президентът назначава служебно правителство, разпуска Народното събрание и насрочва нови избори.

Чл.109. Президентът назначава и освобождава заместник-министрите по предложение на министър-председателя.

Чл.110. (1) Президентът е върховен главнокомандуващ и осъществява общото ръководство на отбраната и сигурността на страната.

(2) Президентът назначава и освобождава членовете на Съвета за национална сигурност и висшия команден състав на Въоръжените сили и удостоява с висши военни звания. Статутът на Съвета за национална сигурност се определя със закон.

(3) Президентът обявява обща и частична мобилизация по предложение на Министерския съвет.

(4) Президентът обявява положение на война при въоръжено нападение срещу страната или при необходимост от неотложни изпълнения на международно задължение, военно или друго извънредно положение, когато Народното събрание не заседава и не може да бъде свикано. В тези случаи Народното събрание се свиква, за да се произнесе по решението, веднага когато това стане възможно.

Чл.111. (1) Президентът подписва законите, приети от Народното събрание и ги обнародва в 15-дневен срок от получаването им. В същия срок той обнародва ратифицирани и влезли в сила международни договори по законен ред в съответствие с чл.85.

(2) В срока на предходната алинея президентът може мотивирано да върне закона на Народното събрание за ново обсъждане, което не може да му бъде отказано.

(3) Повторно приетият от Народното събрание закон се обнародва от президента в 7-дневен срок от получаването му.

(4) Когато Президентът не обнародва законите в предвидените срокове, обнародването се извършва от председателя на Народното събрание.

Чл.112. (1) В изпълнение на своите правомощия Президентът издава укази, отправя обръщения и послания.

(2) Указите на президента се приподписват от министър-председателя или съответния министър.

(3) Не подлежат на приподписване указите, с които се:

- 1. назначава служебно правителство;
- 2. възлага проучвателен мандат за образуване на правителство;
- 3. разпуска Народното събрание;
- 4. връща закон гласуван от Народното събрание за повторно обсъждане;
- 5. определя организацията и реда на дейност на службите към президентството и назначава персонала;
- 6. насрочват избори и референдум;
- 7. обнародват законите.

Чл.113. (1) Президентът не носи отговорност за действията, извършени при изпълнение на своите функции, с изключение на държавна измяна ^и нарушение на Конституцията ~~и клетвата~~.

(2) Обвинението се повдига по предложение най-малко на една четвърт от народните представители и се поддържа от Народното събрание, ако повече от две трети от народните представители са гласували за това.

(3) Конституционният съд разглежда обвинението срещу Президента и постановява решението си ~~с мнозинство повече от половината от всички съдии~~ в едномесечен срок от внасянето на обвинението.

(4) Ако бъде доказано, че президентът е извършил държавна измяна, нарушил е Конституцията или клетвата, президентските пълномощия

се прекратяват от момента на постановяване на решението на Конституционния съд.

(5) Президентът и вицепрезидентът не могат да бъдат задържани и срещу тях не може да бъде възбудено наказателно преследване, освен ако правомощията им бъдат прекратени по реда на предходната алинея.

Чл.114. Президентът може да възлага на вицепрезидента функциите си по чл.107, ал.1, т.т.6, 7, 8 и 11.

Глава шеста
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Чл.115. (1) Министерският съвет е висш орган на изпълнителната власт.

(2) Министерският съвет отговаря пред Народното събрание за цялостната си дейност, а министрите - за своята дейност.

Чл.116. (1) Министерският съвет се състои от министър-председател, заместник-министър-председатели и министри.

(2) Членовете на Министерския съвет възглавяват министерство, освен ако Народното събрание реши министрите да не ръководят непосредствено министерство.

Чл.117. Членовете на Министерския съвет полагат пред Народното събрание клетвата по чл.76, ал.2.

Чл.118. Членове на Министерския съвет могат да бъдат български граждани, които отговарят на условията за избиране на народни представители.

Чл.119. (1) Пълномощията на Министерския съвет се прекратяват:

1. с избиране на ново Народно събрание;
2. с гласуване на недоверие на Министерския съвет или министър-председателя;
3. с оставката на Министерския съвет и на министър-председателя;
4. при смърт на министър-председателя.

(2) В случаите по предходната алинея Министерският съвет изпълнява функциите си до избирането на нов Министерски съвет.

(3) В случая на ал.1, т.2, президентът може да назначи служебно правителство.

Чл.120. (1) Министерският съвет може да поиска от Народното събрание да му гласува доверие по цялостната политика, по програмата и по конкретен повод. Решението се приема с мнозинство повече от половината от присъстващите народни представители.

(2) Когато Народното събрание не гласува поисканото от правителството доверие, Министерският съвет подава оставка.

Чл.121. (1) Членовете на Министерския съвет не могат да заемат длъжности и да извършват дейности, които са несъвместими с положението на народен представител.

(2) Народното събрание може да определи и други длъжности и дейности, които членовете на Министерския съвет не могат да заемат или извършват.

Чл.122. (1) Министерският съвет ръководи вътрешната и външната политика на държавата.

(2) Министерският съвет:

1. организира изпълнението на законите, решенията и другите актове на Народното събрание, както и актовете на Президента, освен когато то е възложено на друг орган;

2. осъществява общо ръководство, координация и контрол върху дейността на всички органи на изпълнителната власт;

3. в границите на своите компетенции осигурява обществения ред, отбраната, сигурността на страната и ръководи Въоръжените сили;

4. осигурява условия за осъществяване на правата на гражданите и юридическите лица;

5. ръководи изпълнението на държавния бюджет;

6. организира стопанисването на държавните имоти;

7. сключва международни договори в предвидените от закона случаи;

8. утвърждава и денонсира международни договори, които не подлежат на ратификация;

9. отменя незаконосъобразните или неправилните актове на министрите;

10. извършва и друга изпълнителна дейност, предвидена в закона.

Чл.123. Въз основа и в изпълнение на законите Министерският съвет приема постановления, разпореждания и решения. С постановления Министерският съвет приема и правилници и наредби.

Чл.124. Министрите издават правилници, наредби, инструкции и заповеди.

Чл.125. (1) Държавните служители са изпълнители на волята и интересите на нацията. При изпълнение на своята служба те са длъжни да служат на закона и да бъдат политически неутрални.

(2) Със закон се определят условията, при които държавните служители се назначават и освобождават от длъжност и могат да упражняват своите граждански и политически права. Длъжностите в държавната администрация се заемат с конкурс, с изключение на длъжностите определени със закон.

Глава седма

СЪДЕБНА ВЛАСТ

Чл.126. (1) Съдебната власт защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата.

(2) Съдебната власт е независима. При осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и съдии-следователите се подчиняват само на закона.

(3) Правосъдието се осъществява в името на народа.

Чл.127. (1) Правораздаването се осъществява от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, апелативни, окръжни, военни и районни съдилища.

(2) Със закон могат да се създават и специализирани съдилища.

(3) Извънредни съдилища не се допускат.

Чл.128. (1) Съдилищата осъществяват контрол за законосъобразност на актовете и действията на административните органи.

(2) Гражданите и юридическите лица могат да обжалват всеки административен акт, с изключение на изрично посочените от закона.

Чл.129. (1) Съдилищата осигуряват равенство и условия за състезателност на страните в съдебния процес.

(2) В производството по делата се осигурява разкриването на истината.

(3) Разглеждането на делата във всички съдилища е публично, освен когато законът предвижда друго.

(4) Актовете на правораздаването се мотивират.

Чл.130. (1) Гражданите и юридическите лица имат право на защита във всички стадии на процеса.

(2) Редът за упражняване правото на защита се определя със закон.

Чл.131. В определени от закона случаи в правораздаването участвуват и съдебни заседатели.

Чл.132. Върховният касационен съд осъществява върховен съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите от всички съдилища.

Чл.133. (1) Върховният административен съд осъществява върховен съдебен надзор за точното и еднаквото прилагане на законите в административното правораздаване.

(2) Върховният административен съд се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет, министрите, както и други актове, посочени в закона.

Чл.134. (1) Към всички общи съдилища има прокурори, а към съдилищата, които разглеждат наказателни дела като първа инстанция и съдии-следователи.

(2) Към Върховния касационен съд е главният прокурор, който осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори.

Чл.135. Прокуратурата следи за спазване на законността като:

1. привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер;

2. упражнява надзор при изпълнение на наказателните и другите принудителни мерки;

3. предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове;

4. в предвидените от закона случаи участвува в граждански и административни дела.

Чл.136. (1) Съдиите, прокурорите и съдии-следователите се назначават от Президента на Републиката по предложение на Висшия съдебен съвет.

(2) Повишаването, преместването и освобождаването от длъжност се извършва от Висшия съдебен съвет по предложение на министъра на правосъдието за съдиите и съдии-следователите, а за прокурорите - по предложение на Главния прокурор.

(3) Председателят на Върховния касационен съд и председателят на Върховния административен съд се избират от членовете на тези съдилища с тайно гласуване за срок от пет години.

(4) Главният прокурор се назначава от Президента по предложение на Висшия съдебен съвет за срок от пет години.

(5) Съдиите, прокурорите и съдии-следователите са несменяеми до навършване на пенсионна възраст. Те се освобождават от длъжност и при подаване на оставка, при влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление, както и при трайна фактическа невъзможност да изпълняват задълженията си за повече от една година.

(6) Младшите съдии, прокурори и съдии-следователи се избират за определен срок.

Чл.137. (1) Висшият съдебен съвет се състои от 25 члена. Негови членове по право са председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и Главният прокурор.

(2) За членове на Висшия съдебен съвет, които не са негови членове по право се избират практикуващи юристи с високи професионални и нравствени качества, които имат най-малко 15 години професионален стаж.

(3) Единадесет от членовете на Висшия съдебен съвет се избират от Народното събрание и единадесет - от общо събрание на съдиите от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, прокурорите към Върховния касационен съд и председателите на апелативните и на окръжните съдилища.

(4) Мандатът на изборните членове на Висшия съдебен съвет е седем години. Те не могат да бъдат преизбирани.

(5) Заседанията на Висшия съдебен съвет се председателствуват от Президента, а в негово отсъствие - от министъра на правосъдието. Те не участвуват в гласуването.

Чл.138. Решенията на Висшия съдебен съвет за повишаване, преместване или освобождаване от длъжност на съдия, прокурор или съдия-следовател, се приемат с тайно гласуване.

Чл.139. (1) Съдиите, прокурорите и съдии-следователите се ползват с имунитета на народните представители.

(2) В определени от закона случаи решение за снемане имунитета на съдия, прокурор или съдия-следовател се взема от Висшия съдебен съвет.

Чл.140. Организацията и дейността на Висшия съдебен съвет на съдилищата, прокурорските и следствените органи, статутът на съдиите, прокурорите и съдии-следователите, условията и редът за назначаване и освобождаване от длъжност на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и съдии-следователите, както и за осъществяване на тяхната отговорност се уреждат със закон.

Чл.141. (1) Адвокатурата е свободна, независима и самоуправляваща се. Тя подпомага гражданите и юридическите лица при защитата на техните права и законни интереси.

(2) Организацията и редът на дейността на адвокатурата се уреждат със закон.

Глава осма

МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Чл.142. Територията на Република България се дели на общини и области (окръзи). В големите градове могат със закон да се създават административни райони.

Чл.143. Местното самоуправление се осъществява в общината. Гражданите участвуват в управлението на общината, както чрез избраните от тях органи на местно самоуправление, така и непосредствено чрез референдум или общо събрание на населението.

Чл.144. Общините могат да се сдружават за решаване на общи въпроси.

Чл.145. (1) Орган на местното самоуправление в общината е общинският съвет, който се избира от населението на съответната община по ред, определен със закон за срок от четири години.

(2) В границите на закона населението на общината и общинският съвет решават всички местни въпроси.

Чл.146. (1) Орган на изпълнителната власт в общината е кметът. Той се избира от общинския съвет за срок от четири години.

ВАРИАНТ на ал.1

(1) Орган на изпълнителната власт в общината е кметът. Той се избира пряко от населението за срок от четири години.

(2) В своята дейност кметът се ръководи от закона, актовете на общинския съвет и решенията на населението.

Чл.147. (1) Общината има самостоятелен бюджет.

(2) Постоянните финансови източници на общината се определят със закон.

(3) Държавата чрез средства от бюджета и по друг начин осигурява нормалната работа на общините.

Чл.148. (1) Министерският съвет назначава във всяка област областен управител, който е негов представител.

(2) Областният управител осигурява провеждането на държавната политика, защитата на националните интереси и законността и осъществява административен контрол по ред, определен в закона.

Чл.149. Централните държавни органи и техните представители в областите осъществяват контрол за законосъобразност върху актовете на органите на местното управление, когато това е предвидено в закон.

Чл.150. Общинските съвети могат да оспорват пред съда актовете, с които се нарушават техни права.

Чл.151. Организацията и редът на дейността на органите на местното самоуправление се уреждат със закон.

Глава девета

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Чл.152. (1) Конституционният съд се състои от 12 съдии, 1/3 от които се избират от Народното събрание, 1/3 се назначават от президента и 1/3 се избират на общо събрание на съдиите от Върховния касационен съд и Върховния административен съд.

(2) За съдии в Конституционния съд се избират юристи с високи професионални и нравствени качества, които имат най-малко 15 години професионален стаж.

(3) Мандатът на съдиите от Конституционния съд е 9 години. Те не могат да се избират повторно на тази длъжност.

(4) Съдиите от Конституционния съд избират председател на съда с тайно гласуване за срок от три години.

(5) Положението на член на Конституционния съд е несъвместимо с представителен мандат, с политически и административни постове, с членство в политическа партия или синдикат и с упражняването на свободна, търговска или друга платена постоянна професионална дейност.

(6) Членовете на Конституционния съд са несменяеми. Те се ползват с имунитета на народните представители.

Чл.153. (1) Мандатът на съдия в Конституционния съд се прекратява:

1. с изтичане на определения срок;
2. с подаване на оставка пред Конституционния съд;
3. с влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление;
4. при фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си за повече от една година.
5. при смърт.

(2) Конституционният съд сменя имунитета и установява фактическата невъзможност на съдиите да изпълняват задълженията си с тайно гласуване и с мнозинство най-малко 2/3 от всички съдии.

(3) При прекратяване на мандата на съдия от Конституционния съд, в едномесечен срок на негово място се избира друг от съответната квота.

Чл.154. (1) Конституционният съд:

1. дава задължителни тълкувания на Конституцията;
2. произнася се по искане за установяване на противоконституционност на законите и на другите актове на Народното събрание, на актове със сила на закон, както и на актовете на Президента;
3. решава спорове за компетентност между Народното събрание, Президента и Министерския съвет, както и между органите на местно самоуправление и централните изпълнителни органи;

4. произнася се за съответствието на сключените от Република България международни договори с Конституцията, преди ратификацията им, както и за съответствие на законите с общопризнатите норми на международното право, с международните договори, по които България е страна;

5. произнася се по спорове за законността на избора за президент и вицепрезидент;

6. произнася се по спорове за законността на избора на народен представител;

7. произнася се по обвинения, повдигнати от Народното събрание срещу президента и вицепрезидента.

(2) Със закон не могат да се дават или отнемат правомощия на Конституционния съд.

(3) Конституционният съд действа по инициатива на президента, Министерския съвет, най-малко 1/5 от народните представители, Върховния касационен съд и Върховния административен съд.

(4) Когато установят несъответствие между закон и Конституция, Върховният касационен съд или Върховният административен съд спират производството по делото и внасят въпроса в Конституционния съд.

Чл.155. (1) Конституционният съд постановява решенията си с мнозинство повече от половината от всички съдии.

(2) Решенията на Конституционния съд се обнародват в "Държавен вестник" в 15-дневен срок от приемането им. Актът, обявен за противоконституционен не се прилага от деня на влизането на решението в

сила. Решението влиза в сила три дни след обнародването му.

(3) Частта от закона, която не е обявена за неконституционна, запазва действието си.

Чл.156. Организацията и редът на дейност на Конституционния съд се урежда със закон.

Глава десета

ГЕРБ, ПЕЧАТ, ЗНАМЕ, ХИМН, СТОЛИЦА

Чл.157. Гербът на Република България е златен (коронован) лъв на тъмночервено поле.

Чл.158. На държавния печат е изобразен гербът на Република България.

Чл.159. Знамето на Република България е трицветно - бяло, зелено и червено, поставени водоравно.

Чл.160. Химнът на Република България е песента "Мила Родино".

Чл.161. Столицата на Република България е град София.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

& 1. (1) Преди да се саморазпусне Седмото Велико Народно събрание приема Закон за избиране на Народно събрание, Закон за избиране на Президент на Република България. В същия срок се образува Конституционния съд.

(2) До избирането на Върховния касационен съд и Върховния административен съд, тяхното правомощие по чл.137, ал.3 и чл. 152, ал.1 от Конституцията се упражнява от Върховния съд на Република България.

& 2. (1) Народното събрание в едногодишен срок от влизането на Конституцията в сила привежда в съответствие с нея онези норми на законите, които ѝ противоречат.

(2) Народното събрание в срок от три години приема законите, които изрично са посочени в Конституцията.

& 3. Определената с Конституцията съдебната власт влиза в действие след приемането на новите устройствени и процесуални закони.

& 4. (1) Изборите за Народно събрание и за Президент се произвеждат не по-късно от два месеца от саморазпускането на Седмото Велико Народно събрание.

(2) До избирането на Президент и Вицепрезидент Председателят (Президентът) и Зам.-председателят (Зам.-президентът) изпълняват функциите на президент и вицепрезидент по тази Конституция.

& 5. Правителството продължава да изпълнява функциите по тази Конституция до образуването на ново правителство.

& 6. Великото Народно събрание продължава да изпълнява функциите си до избиране на ново Народно събрание.

& 7. Тази Конституция влиза в сила три дни след обнародването ѝ в Държавен вестник.